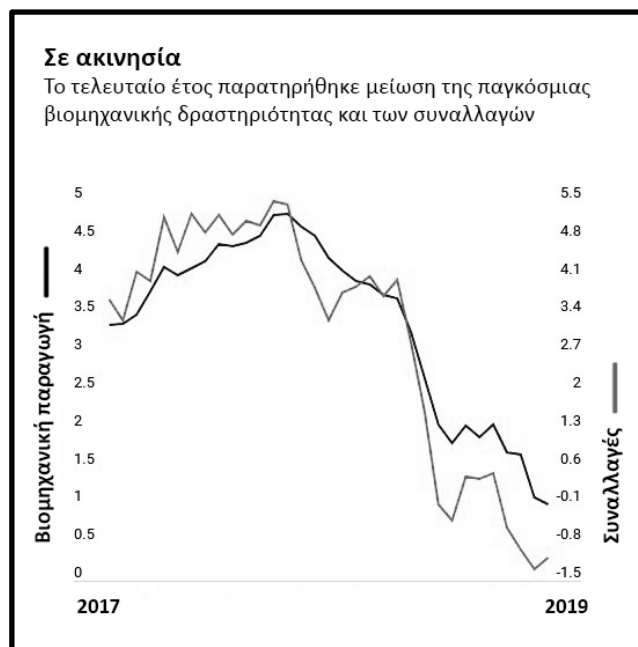


Ο Mad Max στην ευρωπαϊκή ήπειρο

Πως φτάσαμε στην αύξηση των τιμών ενέργειας

01

Το 2019 η μικρή μας αντιφασιστική συνέλευση ζούσε σε στασιμότητα πριν τη θύελλα. Είχαν περάσει τα μακεδονικά συλλαλητήρια, ο καλός μας πρωθυπουργός υποσχόταν ότι η οικονομία θα πάει τρένο, (φαινομενικά μόνο) τίποτα δεν προμήνυε το τι θα επακολουθήσει κι εμείς σπάγαμε τα κεφάλια μας γύρω από το γνωστό κομμουνιστικό ερώτημα: τι να κάνουμε; Βέβαια, την ίδια περίοδο μέλη μας με οικονομικές ανησυχίες κοιτούσαν και ξανακοιτούσαν ειδήσεις που παρουσίαζαν ένα κόσμο λίγο διαφορετικό. Ορίστε για παράδειγμα, το παρακάτω διάγραμμα του ΔΝΤ με τις προβλέψεις του για τον κόσμο του 2020¹.



Ντάξει, εμάς μας λες και λίγο καταστροφολόγους, αλλά ακόμη και οι αρχιτέκτονες του παγκόσμιου χρήματος προέβλεπαν μείωση της παγκόσμιας παραγωγής και των συναλλαγών, δηλαδή οι ατμομηχανές του παγκόσμιου καπιταλισμού ήταν κάπως μπουκωμένες. Και οι ωραίες ειδήσεις συνεχίζουν:

“Τον κώδωνα του κινδύνου έκρουσε ο ΟΟΣΑ, όταν εξέφρασε την εκτίμηση πως φέτος η ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας θα είναι σαφώς ασθενέστερη από εκείνη του περασμένου έτους, καθώς θα περιοριστεί στο 2,9% από το 3,6% του 2018. Θα είναι επίσης μικρότερη από την προηγούμενη πρόβλεψη του για ανάπτυξη 3,2%. Απέδωσε την επιδείνωση στον αντίκτυπο του εμπορικού πολέμου στο παγκόσμιο εμπόριο που μειώνεται, ενώ προ διετίας αυξανόταν με ρυθμό 5%”.

Η νοηματικά ουδέτερη φράση “ασθενής ανάπτυξη” που αναφέρεται παραπάνω, ήταν η εξωραϊσμένη απόδοση του “τα αφεντικά δεν παράγουν το ίδιο γιατί έχουν στο τέλος πολύ μικρό κέρδος για την παραγωγή τους, οπότε δεν αξίζει

τον κόπο”. Το τι θα μπορούσε να σημαίνει για τις τσέπες μας αυτή η ασθενής ανάπτυξη, το μάθαμε από πρώτο χέρι την τελευταία δεκαετία. Όμως τώρα στο επίκεντρο δεν ήταν μόνο η εργατική τάξη εντός του κάθε κράτους, αλλά και τα άλλα κράτη. Το κάθε κράτος κοιτούσε πως θα σώσει τα αφεντικά του για να έχουν τη μικρότερη δυνατή χασούρα από την “ασθενή ανάπτυξη” εις βάρος των άλλων. Γι’ αυτό χρησιμοποιούσαν μεθόδους, όπως τους δασμούς, το τύπωμα χρήματος ή πρόστιμα για τις ρυπογόνες βιομηχανίες. Ο εμπορικός πόλεμος δεν ήταν μόνο αιτία, αλλά και αποτέλεσμα αυτής της ασθενούς ανάπτυξης.

Συνοψίζουμε: το 2019 τα πράγματα για τα αφεντικά πήγαιναν κατά διαόλου. Όλα τα καπιταλιστικά έθνη-κράτη κοιτούσαν πως θα επιτεθούν στη δική τους εργατική τάξη στο εσωτερικό, ενώ συμμετείχαν στον διακρατικό ανταγωνισμό ώστε “να μειώσουν, όσο είναι δυνατό, το μερτικό τους στη ζημία και να το φορτώσουν στον άλλο” (που έλεγε και ένας παλιός)³. Και μετά η ιστορία προχώρησε κομματάκι γρήγορα, όπως θα τσεκάρετε και στο κείμενο “Συλλογικά παθήματα & μαθήματα από τα τελευταία τρία χρόνια”, στο τεύχος που κρατάτε στα χέρια σας.

Οι τόνοι χρήματος που τυπώθηκαν πριν τον κορονοϊό και ονομάστηκαν ποσοτική χαλάρωση/χαμηλά επιτόκια, αλλά και τα χρήματα που με κρατικό χέρι (και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα) δόθηκαν και καλά για την αντιμετώπιση του κορονοϊού, γρήγορα οδήγησαν στο επόμενο επεισόδιο των κρίσεων που ονομάστηκε “πληθωρισμός”. Μια τεχνική που καθόλου καινούργια δεν είναι, αντίθετα συνοδεύει όλη την καπιταλιστική ιστορία από την αρχή της. Σε προσούρα που έχει εκδώσει η μικρή αντιφασιστική μας συνέλευση⁴, υποστηρίξαμε πως η απότομη αύξηση των τιμών δεν έχει να κάνει με την προσφορά και τη ζήτηση, τους σεισμούς, τους καύσωνες και τους τρελούς ηγέτες. Ο πληθωρισμός ήταν ο προσχεδιασμένος μηχανισμός αύξησης των τιμών από τη μεριά των παραγωγών για λόγους που έχουν να κάνουν με την αδυναμία τους να διευρύνουν τα περιθώρια κέρδους τους. Έτσι κάπως περάσαμε κατά σειρά από τους ιούς στον πληθωρισμό και από τον πληθωρισμό στον πόλεμο και την ακριβή ενέργεια.

Η ενέργεια, ως εμπόρευμα, δεν είναι σαν τα τσιγάρα, ένα μπουκάλι μπίρας ή ένα κινητό. Αντίθετα, είναι ΤΟ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑ, που είναι απαραίτητο για να φτιαχτούν τσιγάρα, μπίρες, κινητά και άλλα πόσα εμπορεύματα στον καπιταλιστικό κόσμο. Αν η ενέργεια ακριβύνει, ακριβαίνουν και όλα τα άλλα εμπορεύματα γύρω μας. Άρα στο τέλος, όταν πάμε να αγοράσουμε τσιγάρα, μπίρες και κινητά καταλαβαίνουμε τι θα μείνει απ’ το μισθό μας.

Οπότε από τη μία, η αύξηση των τιμών της ενέργειας είναι ένας τρόπος έμμεσης επίθεσης στο μισθό μας. Το άλλοθι της ακριβής ενέργειας, επιτρέπει στα αφεντικά να μας εκβιάζουν αποτελεσματικότερα για να δουλεύουμε για ψίχουλα. Από την άλλη, τα έσοδα από την άνοδο της τιμής της ενέργειας, συσσωρεύονται ως χρήματα (κεφάλαιο) που θα επενδυθούν από αφεντικά για να παράγουν πιο αυτοματοποιημένα και φθηνότερα σε κλάδους όπως είναι η παραγωγή ενέργειας,

ώστε να χτυπούν τους ανταγωνιστές τους. Αυτή είναι η μισή αλήθεια. Η άλλη μισή είναι πως η ενέργεια, η διαθεσιμότητά της, ο τρόπος που μεταφέρεται, ο τρόπος που απαγορεύεται να μεταφέρεται, ο έλεγχος των οδών μεταφοράς της, τα μπουριά και τα καλώδια που τη μεταφέρουν, ήταν και είναι από τους βασικούς τρόπους που τα καπιταλιστικά κράτη ανταγωνίζονται μεταξύ τους. Ο έλεγχος αυτός, κάνει τα καπιταλιστικά κράτη να κερδίζουν περισσότερο εις βάρος των άλλων ή να χάνουν λιγότερα από τα άλλα. Έτσι, **μια πηγή ενέργειας και ένα δίκτυο μεταφοράς δεν είναι νέτα-σκέτα κέρδος, αλλά εργαλείο πολιτικής ισχύος για τα κράτη.**

Συνεπώς στο επίκεντρο διαχείρισης της ενέργειας δεν είναι η επάρκεια της ή ο καπιταλισμός γενικά και αόριστα. Αντίθετα, είναι τα καπιταλιστικά έθνη-κράτη που παράγουν εργαλεία και ιδεολογίες για να διαχειριστούν την ενέργεια ως όπλο στραμμένο στα άλλα κράτη. Δε θα μπορούσε να είναι μεγαλύτερη φόλα να υποστηρίξει κάποια πως η άνοδος της τιμής της ενέργειας έχει να κάνει με πλοία που τράκαραν ή κόλλησαν, με αέριο που στερεύει και τρελούς δυτικούς που θέλουν να 'χουν το θερμοστάτη στους 29 βαθμούς. Τους λόγους ανόδου θα τους βρούμε στο **πως** τα αφεντικά θέλουν να ζούμε με λιγότερα για να κερδοφορούν, αλλά και στο **που** επενδύουν για να είναι παραγωγικότερα από τα άλλα αφεντικά.

Το κείμενο αυτό θα επικεντρωθεί στα ευρωπαϊκά κράτη. Παρουσιάζοντας τρεις παλιές ιστορικές στιγμές που αφορούν την ενέργεια και τον ανταγωνισμό και σχολιάζοντας τα σημερινά γεγονότα, θα υποστηρίξουμε πως τα ευρωπαϊκά κράτη δεν περίμεναν τον Πούτιν για να ανέβει η τιμή της ενέργειας, αλλά την προκάλεσαν για τους λόγους που προείπαμε. Αυτή είναι, κατά τη γνώμη μας, η ευρωπαϊκή στρατηγική της επίθεσης στην εργατική τάξη και η επίθεση στα άλλα κράτη. Μια στρατηγική που αναδεικνύει τα τεράστια ζητήματα έλλειψης συνοχής μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών. Μια στρατηγική που έχει διακρατικούς ανταγωνισμούς, μειώσεις μισθών και μείωση της κατανάλωσης. Ότι και σήμερα δηλαδή...

Η μεταπολεμική Ευρώπη της "συμφιλίωσης"

Βρισκόμαστε στον καπιταλιστικό κόσμο ακριβώς μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο. Οι μεγάλοι νικητές του πολέμου ήταν οι ΗΠΑ και η Σοβιετική Ένωση. Οι ΗΠΑ, από την πλευρά των δυτικών κρατών, είχαν τριπλασιάσει τη βιομηχανική τους παραγωγή που τρέφονταν με άφθονο πετρέλαιο, η στρατιωτική τους μηχανή παρέμενε οργανωμένη, ενώ είχαν μια τεράστια εσωτερική αγορά που συνέχιζε να καταναλώνει εμπορεύματα. Από την άλλη η Σοβιετική Ένωση, μπορεί να μη βγήκε αλώβητη από αυτόν τον πόλεμο, όμως κατείχε πολλά κοιτάσματα στην αχανή της έκταση, αλλά και ένα στρατό που απλωνόταν από τα σύνορα με την Ιαπωνία μέχρι το Βερολίνο. Ενδιάμεσα, τα ευρωπαϊκά κράτη είχαν υποστεί τις μεγαλύτερες ζημιές. Οι κατεστραμμένες υποδομές, η διαλυμένη εσωτερική αγορά και οι εσωτερικές συγκρούσεις με την εργατική τάξη ήταν εγγυήσεις πως, εύκολα, πολλά κράτη θα μπορούσαν να μεταβούν από το στρατόπεδο της Δύσης σε αυτό της Σοβιετικής Ένωσης.

Αυτός ήταν ο πρώτος λόγος που οι ΗΠΑ στράφηκαν στην υποστήριξη ανοικοδόμησης των ευρωπαϊκών κρατών. Υπήρχε και ένας άλλος, λιγότερο δηλωμένος, στόχος: το τεράστιο πλεόνασμα που είχαν τα αφεντικά στις ΗΠΑ κινδύνευε να παραμείνει απούλητο, οπότε διατέθηκε ως πρόγραμμα στήριξης των ευρωπαϊκών κρατών με σκοπό να μετατραπεί σε πολιτική ανάσχεσης της σοβιετικής απειλής. Γιατί εν τέλει, για τις ΗΠΑ "οι διαφορές μπορούσαν να λυθούν μόνο με μια αλλαγή των σοβιετικών σκοπών, την κατάρρευση του σοβιετικού συστήματος ή και με τα δύο μαζί"⁵. Οι όροι του διεθνούς εμπορίου στο δυτικό μέτωπο κατοχυρώθηκαν από τη συμφωνία του

Bretton Woods. Με τη συμφωνία αυτή, το δολάριο γινόταν το γενικό ισοδύναμο όλων των νομισμάτων και κανένα κράτος (θεωρητικά μόνο) δεν μπορούσε να χρησιμοποιήσει ακραίες νομισματικές μεθόδους για να κάνει ανταγωνιστικότερα τα εμπορεύματά του εις βάρος των άλλων. Αν λοιπόν υπήρχε μια περίοδος προστατευτισμού όλων των κρατών της δύσης ενάντια στα αντίπαλα κράτη, σίγουρα ήταν αυτή.

Βέβαια, για να εντοπίσει κανείς τα στρατηγικά συμφέροντα των ΗΠΑ ενάντια στη Σοβιετική Ένωση, δε χρειάζεται να ανοίξει τα κιτάπια του NATO και των χρημάτων που έπεφταν στα εξοπλιστικά. Φτάνει να δει το σχέδιο Μάρσαλ, δηλαδή τη στρατηγική για την "ανασυγκρότηση της Ευρώπης". Ένα από τα σχέδια που μπουσταρίστηκαν, ήταν μια ενωμένη καπιταλιστική Ευρώπη που θα μπορεί να παρεμβαίνει και να παρεμποδίζει τη διείσδυση των σοβιετικών σχεδίων. Αξίζει να σημειωθεί πως μέσα από το σχέδιο Μάρσαλ στήθηκε και η ελληνική ΔΕΗ, ως μονοπώλιο ελέγχου και επέκτασης του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας, που εγγυόταν την ανασυγκρότηση του ελληνικού κεφαλαίου και τον έλεγχο της επικράτειας.

Με τις ευλογίες του αμερικανικού έθνους-κράτους, υπογράφεται το 1951 η συνθήκη που ιδρύει την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα, γνωστή και ως ΕΚΑΧ. Μέλη της ήταν η Γαλλία, η Δυτική Γερμανία, η Ιταλία και οι χώρες της Βενελυξ (Βέλγιο, Ολλανδία, Λουξεμβούργο). Ο γάλλος αρχιτέκτονας αυτής της συμφωνίας R. Schuman, δεν άφηνε παρερμηνίες για τους στόχους της ΕΚΑΧ:

*"Η συνένωση των ευρωπαϊκών εθνών απαιτεί να εξαλειφθεί η μακράιωνη διαμάχη μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας. Η γαλλική κυβέρνηση προτείνει να τεθεί το σύνολο της γαλλογερμανικής παραγωγής άνθρακα και χάλυβα κάτω από μια κοινή Ανώτατη Αρχή. Η συγκέντρωση των παραγωγών άνθρακα και χάλυβα θα εξασφαλίσει αμέσως την εγκαθίδρυση κοινών βάσεων οικονομικής ανάπτυξης, πρώτο στάδιο της ευρωπαϊκής ομοσπονδίας, και θα αλλάξει το πεπρωμένο αυτών των περιοχών που από πολύ καιρό ασχολούνται με την κατασκευή όπλων για πόλεμους των οποίων υπήρξαν πάντα τα πρώτα θύματα."*⁶



Η φυσική μορφή του Σχεδίου της ΕΚΑΧ ήθελε να δείχνει συμβολικά τη συνεργασία των ευρωπαϊκών βιομηχανιών που την απάρτιζαν. Ο J. Monnet - ο γάλλος υπεύθυνος για τη σύνταξη του σχεδίου - έλεγε πως το χαρτί που υπογράφηκε η συνθήκη ήταν ολλανδικό, τυπώθηκε στη Γαλλία με γερμανικό μελάνι, διβλιodeτήθηκε στο Βέλγιο και το Λουξεμβούργο, και είχε σελιδοδείκτη από ιταλικό μετάξι. Εδώ παραλαμβάνει το μελάνι από τον γερμανό δικηγόρο W. Hallstein, επίτροπο της συμφωνίας, πρώην μέλος των ναζιστικών επαγγελματικών ενώσεων δικηγόρων και δικαστών και πρώην υπολοχαγό της Βέρμαχτ.

Τα μέχρι τότε αντίπαλα ευρωπαϊκά έθνη-κράτη θα επιχειρούσαν να μεταβούν σε ένα καθεστώς συνεργασίας. Απώτερος στόχος ήταν η πολιτικό-οικονομική τους ανόρθωση, μέσω της χρήσης πόρων, που μέχρι εκείνη την εποχή χρησιμοποιούνταν για τις πολεμικές τους βιομηχανίες. Σε οικονομικούς όρους, ο άνθρακας και ο χάλυβας αποτελούσαν πρώτες ύλες

ζωτικής σημασίας. Συγκεκριμένα, αν ήθελαν να εκσυγχρονίσουν τη βαριά βιομηχανία χρειαζόνταν σημαντικές προμήθειες άνθρακα για ενεργειακή πηγή, τα αποθέματα του οποίου όμως ήταν περιορισμένα μετά το τέλος του Πολέμου⁷.

Οι ΗΠΑ όχι μόνο ανέχτηκαν την οικονομική επιτυχία της Δυτικής Γερμανίας και της υπόλοιπης Δυτικής Ευρώπης, αλλά και την καλωσόρισαν, ακόμα και όταν γύρισε εις βάρος της αμερικανικής βιομηχανίας. Στα ευρωπαϊκά κράτη, οι (συγκριτικά) χαμηλοί μισθοί και η βιομηχανική ανοικοδόμηση με άμεσα προσβάσιμη ενέργεια, οδηγούσαν σε φθηνά προϊόντα που δεν πωλούνταν μόνο εντός, αλλά και στην ανοιχτή τεράστια αγορά των ΗΠΑ. Έως το 1970, η βιομηχανική παραγωγή και η ανάπτυξη στη Δυτική Ευρώπη ξεπερνούσαν αυτές των ΗΠΑ. Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1960, η Δυτική Γερμανία είχε βγει μπροστά από τις ΗΠΑ σε βιομηχανίες, όπως η αυτοκινητοβιομηχανία και τα χαλυβουργεία. Οι Αμερικανοί ανέχθηκαν τον ανταγωνισμό, επειδή θεώρησαν τις ευρωπαϊκές οικονομίες ως πυλώνες στη σοβιετική ανύσχεση⁸.

Τα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη προμηθεύονταν πετρέλαιο σχεδόν αποκλειστικά από τον Περσικό Κόλπο, αλλά ακόμη δεν ήταν το σημαντικότερο στοιχείο του ενεργειακού τους μίγματος. Τουλάχιστον μέχρι τις αρχές του '70, που αφορά το παρακάτω επεισόδιο.

Η πετρελαϊκή κρίση των 70's

Κάπου στις αρχές των 70's, τα σχεδόν 30 "χρυσά" μεταπολεμικά χρόνια έφταναν στο τέλος τους. Τα ευρωπαϊκά κράτη είχαν υποκαταστήσει μεγάλο μέρος της ενέργειας που καταναλώνουν από εισαγόμενο αραβικό πετρέλαιο. Η εξεγερμένη εργατική τάξη είχε βάλει δύσκολα στα αφεντικά της, από τους χώρους εργασίας μέχρι τον ελεύθερο χρόνο. Η αύξηση των μισθών στις ΗΠΑ ήταν πολύ πάνω από την παραγωγικότητα, και έκανε ακριβότερα τα εμπορεύματα του αμερικανικού καπιταλισμού. Ωστόσο οι χώρες της κεντρικής Ευρώπης, προορισμός μετανάστευσης για όλο το υποτιμημένο προλεταριάτο, δεν αντιμετώπιζαν τα προβλήματα αυτά στην ίδια ένταση. Και φυσικά δεν έδειχναν καμία διάθεση συνεννόησης για να επιλυθεί το πρόβλημα με τους συμμάχους τους. Το γερμανικό κράτος κυρίως, αλλά και τα υπόλοιπα μέλη της τότε ΕΚΑΧ - που εντωμεταξύ έγινε ΕΟΚ και έφτασε τα 9 μέλη - είχαν φτιάξει ένα δικό τους χώρο ελεύθερου εμπορίου, χωρίς δασμούς και επιπλέον φορολογίες, που καθόλου δεν ήθελαν να παραδώσουν στα αφεντικά των ΗΠΑ.

Οπότε, κάπου στις αρχές της δεκαετίας του '70, η σύμπνοια για το διεθνές εμπόριο στη Δύση έγινε σμπαραλία. Οι ΗΠΑ αποχώρησαν από τη συμφωνία του Bretton Woods, κατηγορώντας ταυτόχρονα τους συμμάχους τους. Το τύπωμα νομίσματος πήγε στο θεό. Ο πληθωρισμός (η αύξηση των τιμών), οι μισοί μισθοί και η πειθαρχηση της εργατικής τάξης μπήκαν ξανά στο παγκόσμιο λεξιλόγιο με μόνο στόχο της επαναφορά της κερδοφορίας. Καθόλου τυχαία, το '73 σκάει η πρώτη πετρελαϊκή κρίση. Η τιμή του πετρελαίου πενταπλασιάζεται γιατί τα αραβικά κράτη αποφάσισαν να μειώσουν την παραγωγή και παράδοση πετρελαίου στα κράτη που στήριζαν το Ισραήλ στον αραβο-ισραηλινό πόλεμο. Οι ΗΠΑ αν και συμπεριλαμβάνονταν στις απαγορεύσεις, δεν μπορούμε να πούμε πως χαλάστηκαν κιόλας. Κυρίως για δύο λόγους:

α) Οι ΗΠΑ ήταν για πολλές δεκαετίες η πατρίδα του άφθονου πετρελαίου. Εντός τους, ένα σύνολο από υποψήφιες τρύπες άντλησης δεν άνοιγαν, μόνο και μόνο γιατί το αραβικό πετρέλαιο ήταν τόσο φθηνό που άξιζε περισσότερο να στείλεις γκαζάδικα και να φορτώσεις όσο επιπλέον χρειάζεσαι. Εν μέσω πετρελαϊκής κρίσης, ένας τόνος από χρήματα κατευθύνθηκε στο να σκαφτούν νέες πετρελαιοπηγές από το Τέξας μέχρι την Αλάσκα και να γίνουν τεχνολογικά άλματα στην άντληση, γιατί με τόσο υψηλές τιμές άξιζε τον

κόπο να το κάνεις⁹.

β) Το βασικό αγαθό που είχαν οι ΗΠΑ δεν ήταν το πετρέλαιο, αλλά το ναυτικό τους που εντωμεταξύ σουλάτσαρε σε όλο τον Περσικό Κόλπο για να μεταδώσει το μήνυμα της ειρήνης των λαών. Οπότε καθόλου τυχαία ο βασικός τρόπος που διασφάλιζαν τον εφοδιασμό τους ήταν - να το πούμε ευγενικά - η διπλωματία των όπλων.



Το πρόβλημα: απαγόρευση κυκλοφορίας στη Δυτική Γερμανία. Μπάτσος ελέγχει τα χαρτιά κυκλοφορίας ενός οδηγού κατά την "Κυριακή χωρίς αμάξι". Ρε κάτι μας θυμίζει...



Η λύση: αλλαγή των καθημερινών συνηθειών για να μείνει κάνα λίτρο πετρέλαιο στη βιομηχανία.

Από την άλλη, τα ευρωπαϊκά κράτη - ο πραγματικός στόχος της πετρελαϊκής κρίσης - δεν ήταν σε τόσο βολική θέση. Ό,τι πετρέλαιο παίρνανε προερχόταν κυρίως από τα αραβικά κράτη. Τώρα όχι μόνο έπρεπε να πληρώνουν μέχρι και πενταπλάσια λεφτά για να το πάρουν, αλλά και δεν ήταν σίγουρο το πόσο θα πάρουν¹⁰. Σε τόσο δύσκολους καιρούς, τα ευρωπαϊκά κράτη απάντησαν ενωτικά. Πλάκα κάνουμε, το κάθε κράτος κοίταξε την πάρτη του. Η πετρελαϊκή κρίση του 1973 αποδείχθηκε οδυνηρά αποδιοργανωτική. Κάθε κράτος φρόντιζε να διαπραγματευτεί με συγκεκριμένους πετρελαιοπαραγωγούς εις βάρος άλλων ευρωπαϊκών κρατών. Το ελληνικό εφοπλιστικό κεφάλαιο για παράδειγμα, εκμεταλλεζόμενο τις υψηλές τιμές έκανε λαθρεμπόριο πετρελαίου, διπλασίασε το στόλο του και υποστήριζε με επενδύσεις τα αναπτυξιακά σχέδια του (εκτός ΕΟΚ ακόμη) ελληνικού κράτους. Το πιο εντυπωσιακό ήταν, πως κράτη όπως η Γαλλία, η Δυτική Γερμανία και η Αγγλία, ήταν πρόθυμα να συμμορφωθούν με το εμπάργκο σε κράτη όπως η Ολλανδία με αντάλλαγμα την προμήθεια πετρελαίου. Κάτι που με τη σειρά του έκανε την Ολλανδία να απειλεί με περιορισμό προμήθειας φυσικού αερίου τη Γαλλία και την Αγγλία. Απ' την άλλη, η Δυτική Γερμανία των τεράστιων εμπορικών πλεονασμάτων είχε την ευχέρεια να φορτώνει χωρίς φόβο τους προϋπολογισμούς της για να αντέξει στο ακριβό πετρέλαιο¹¹. Χρειάστηκε ένας μήνας προτού τα

ευρωπαϊκά κράτη προχωρήσουν αθόρυβα στην υποστήριξη της κοινής αγοράς τους. Το ευρωπαϊκό συμβούλιο εξέδωσε και οδηγία το 1973, με τον ευγενικό τίτλο “Μέτρα για την άμβλυση των επιπτώσεων των δυσχερειών εφοδιασμού με αργό πετρέλαιο και προϊόντα πετρελαίου”¹². Η οδηγία έλεγε πως όλα τα κράτη-μέλη όφειλαν να περιορίσουν αναλογικά την κατανάλωση τους (μείωση της ζήτησης το λέγανε), ώστε να μειωθεί και το κόστος από το ακριβό πετρέλαιο. Κάτι που μεταφράστηκε σε κλείσιμο νυχτερινών μαγαζιών, μείωση του ορίου ταχύτητας και απαγόρευση αυτοκινήτων τις Κυριακές για εξοικονόμηση πετρελαίου στη βιομηχανία.

Όλα, λοιπόν, τα μέτρα περιορισμού της ζήτησης ήταν στην ουσία περιορισμός της κατανάλωσης μέσω πειθαρχησης της εργατικής τάξης. Το ελληνικό κράτος υιοθέτησε αντίστοιχα μέτρα περιορισμού της κατανάλωσης από τα ξενυχτάδικα μέχρι την κυκλοφορία αυτοκινήτων.



Καθημερινή 04/04/1979. Μην ψαρώνετε, τυχαίο είναι. Στο κέντρο τσουνάμι και χιονοθύελλες. Δεξιά απαγόρευση κυκλοφορίας για να σωθούν τα ελληνικά αφεντικά. Από κάτω, το από που δανείστηκαν για να σωθούν τα ελληνικά αφεντικά.

Τα κράτη της Ευρώπης έπρεπε να βρουν τον τρόπο, αν όχι να αυτονομηθούν, έστω να σταματήσουν να είναι σε τέτοιο βαθμό εξαρτημένα από εξωγενή γεγονότα. Οι τάσεις αυτονομησης ήταν σε εφαρμογή από τη δεκαετία του '60. Αντιγράφουμε είδηση της εφημερίδας Καθημερινή απ' το σωτήριο έτος 1963:

“Ο καγκελάριος της Δυτικής Γερμανίας δόκτωρ Κόνραντ Αντενάουερ εκάλεσε σημανιούσας προσωπικότητας της δυτικογερμανικής οικονομίας εις σύσκεψιν διά την 18ην τρέχοντος οπότε θα διεξαχθή συζητήσεις επί των εμπορικών σχέσεων με τας χώρας του ανατολικού συνασπισμού”¹³.

Αυτό που περιγράφεται εδώ σε απλά σανσκριτικά, είναι η αρχή των συζητήσεων για την Ostpolitik (ανατολική πολιτική), που ήταν η προσεκτική δυτικογερμανική προσέγγιση της Σοβιετικής Ένωσης. Η συμφωνία έσπαγε τον πάγο του Ψυχρού Πολέμου, αλλά κυρίως ζέσταινε τις μηχανές των δυτικογερμανικών βιομηχανιών με σοβιετικό αέριο. Με αφετηρία την αναγνώριση ύπαρξης της άλλη μισής (Ανατολικής) Γερμανίας το 1969, κλείστηκε μια συμφωνία 20ετούς διάρκειας για την αγορά φυσικού αερίου από την Σοβιετική Ένωση. Συνοδεύτηκε από δύο ακόμη συμφωνίες για την πώληση χαλύβδινων σωλήνων γερμανικής κατασκευής στους σοβιετικούς (τσάμπα την έλεγαν ΕΚΑΧ;) και δάνεια 2,5 δισ. γερμανικών μάρκων στη Σοβιετική Ένωση για την κατασκευή των αγωγών.

Οπότε η κολόνα της φιλίας με το ρωσικό κράτος κρατά πολλά χρόνια και δε στήθηκε με βάση τη φθηνή ενέργεια ή επειδή η αγαθή κυρία Μέρκελ κώλωνε να την πει στον Πούτιν. Ήταν το αποτέλεσμα του σχεδιασμού μέρους των ευρωπαϊκών κρατών, ώστε να βρουν άλλες ενεργειακές πηγές που θα στήριζαν τα εμπορικά τους πλεονάσματα, έναντι των (και καλά) συμμάχων τους στην άλλη πλευρά του ατλαντικού. Καθόλου τυχαία, εκείνη ήταν η περίοδος που στην Ευρώπη

τα περιβαλλοντικά κινήματα μπήκαν κάτω από τις πατρικές φτερούγες των ευρωπαϊκών εθνών-κρατών. Με αφορμή το πετρελαϊκό εμπάργκο, οι θεωρίες για την τρύπα του όζοντος και τα αέρια του θερμοκηπίου έγιναν κρατική ιδεολογία. Τόσο που άρχισαν να καθαρογράφονται στους ανθρωπιστικούς στόχους που θέτει η ΕΟΚ. Αλλά αυτά θα μας απασχολήσουν παρακάτω.

Η Ευρώπη - Greenpeace

Μεταφερόμαστε στις αρχές του 2000. Ο Ψυχρός Πόλεμος είχε λήξει εδώ και μια δεκαετία, με τη συντριπτική νίκη των δυτικών κρατών. Η Σοβιετική Ένωση είχε σπάσει, όπως και ο οικονομικός χώρος της που περιελάμβανε ένα σωρό από κράτη στην ανατολική Ευρώπη. Η Ρωσία, ως κράτος - φίλος πια, έστηνε μπουριά για να στέλνει φθηνό αέριο στην Ευρώπη. Τα γερμανικά αφεντικά απολάμβαναν τη φτηνή εργασία του προλεταριάτου της Ανατολικής Γερμανίας, που τώρα πια είχε γίνει ένα με τη Δυτική. Ένας κόσμος που είχε χωριστεί στα δύο έπαψε να υπάρχει και όλοι οι ψαγμένοι αναλυτές έσκιζαν τα παλιά τους κείμενα γιατί τώρα πια ήρθε το “τέλος της Ιστορίας”. Τώρα ο καπιταλισμός θα πήγαινε καβάλα στ' άλογο.

Τίποτα όμως δεν θύμιζε αλληλεγγύη και αμοιβαιότητα στο διεθνές εμπόριο. Οι εμπορικοί πόλεμοι που λίγο έλειψε να γίνουν παγκόσμιος πόλεμος στα 70's, συνεχίζονταν με νέα ονόματα. Για παράδειγμα, οι ΗΠΑ έκαναν συμφωνία για το εμπόριο με τον Καναδά και το Μεξικό. Από την άλλη πλευρά του ατλαντικού, εισάγεται το κοινό νόμισμα (το ευρώ δηλαδή) με σκοπό να (ψιλό)συνεννοούνται τα κράτη για το πόσα εμπορεύματα θα πωλούνται εντός της ευρωζώνης και πως θα κόβουν τους μισθούς. Η χασοτική κατάσταση των εμπορικών σχέσεων και το ξαναστήσιμό τους σε μικρές ενώσεις, πήρε το χαριτωμένο όνομα “παγκοσμιοποίηση”. Η μπαρούφα αυτή υποστήριζε πως τα κράτη πήγαν σπίτι τους και τώρα έκαναν κουμάντο οι πολυεθνικές και οι “φονιάδες των λαών Αμερικάνοι”. Την ίδια στιγμή βέβαια τα αφεντικά φοβόντουσαν γιατί έβλεπαν το τέλος της παγκοσμιοποίησης, δηλαδή το τέλος της όποιας εμπορικής συνεργασίας των κρατών χωρίς να πάρουν τα γκάνια.

Τα κινήματα της αντιπαγκοσμιοποίησης στην Ευρώπη, εκτός από μαζικές μετακινήσεις ζογκλεράδων, φρόντιζαν να διαδηλώνουν για τα McDonald's ξεχνώντας να πουν μια δυο σειρές για τα δικά τους κουμάσια. Οι κουμανταδόροι της αντιπαγκοσμιοποίησης συνειδητά σιγόνταραν τακτικές των ευρωπαϊκών αφεντικών, διασπείροντας τη σύγχυση. Αν σε κάτι έριχναν πόνο, ήταν η προστασία του περιβάλλοντος, που εντωμεταξύ είχε γίνει κρατική θρησκεία. Βάσει αυτής, το 2006 εκδίδεται το μανιφέστο από την Ευρωπαϊκή Ένωση με τίτλο “Πράσινο βιβλίο - Ευρωπαϊκή στρατηγική για αειφόρο, ανταγωνιστική και ασφαλή ενέργεια”. Οι μεγάλοι προβληματισμοί του κειμένου δεν είχαν όμως να κάνουν με το περιβάλλον, αλλά με σημεία όπως τα παρακάτω:

“Χρειάζονται επενδύσεις για να καλυφθεί η ενεργειακή ζήτηση και να αντικατασταθούν οι υποδομές που παλιώνουν. Αυξάνει η εξάρτησή μας από τις εισαγωγές. Εάν δεν καταστήσουμε την εγχώρια ενέργεια ανταγωνιστικότερη, ποσοστό γύρω στο 70% των ενεργειακών απαιτήσεων της Ένωσης, θα καλύπτεται από εισαγόμενα προϊόντα – ορισμένα, μάλιστα, από πολιτικά ασταθείς περιοχές.

Η ασφάλεια της ενεργειακής υποδομής της Ευρώπης κατά των κινδύνων από φυσικές καταστροφές και τρομοκρατικές απειλές, καθώς και η ασφάλεια από πολιτικούς κινδύνους, συμπεριλαμβανομένης της διακοπής του εφοδιασμού, είναι κρίσιμης σημασίας... η διαχείριση της ζήτησης και η κατανομή παραγωγής ενέργειας θα μπορούσε βοηθήσει σε στιγμές ελλείψεων”¹⁴.

Το κείμενο ήταν βγαλμένο απ' τα σωθικά των ευρωπαϊκών

αφεντικών και από ό,τι μάθανε κατά την πετρελαϊκή κρίση. Και όχι, δε θα την ξαναπατούσαν σαν μπούφοι. Τώρα ήξεραν πως είχαν εξαρτηθεί σε τεράστιο βαθμό από την “ασαθή” Ρωσία, που εντωμεταξύ έκανε κάνα - δύο επεμβάσεις στα παλιά κράτη - δορυφόρους της. Τα μπουριά του αερίου περνούσαν από ένα σωρό κράτη - όπως η Ουκρανία - που θα μπορούσαν να εκβιάζουν τόσο τη Ρωσία όσο και την Ευρώπη. Οπότε ο έλεγχος της ροής και των οδών του αερίου ήταν ένα ζήτημα εξόχως γεωπολιτικό που άπλωνε τα συμφέροντα των ευρωπαϊκών κρατών σε όλα τα δυτικά σύνορα της Ρωσίας. Καθόλου τυχαία, πολλά κράτη της πρώην Σοβιετικής Ένωσης εντάχθηκαν εκείνη την περίοδο (το 2008) στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ποια ήταν όμως τα αποτελέσματα του πράσινου βιβλίου; Με βάση αυτό το κείμενο, έμπαιναν φόροι σε κάθε εισαγόμενο εμπόρευμα που δεν τηρούσε τα ευρωπαϊκά περιβαλλοντικά στάνταρ, κάνοντάς το ακριβότερο στον καταναλωτή που στο τέλος θα προτιμούσε τα ντόπια. Με βάση αυτό το κείμενο, δημιουργήθηκαν μηχανισμοί που αύξαναν τεχνητά την τιμή του αερίου που κατέληγε στους καταναλωτές με σκοπό, όχι να καταλήξουν σε ρωσικές τσέπες, αλλά σε ευρωπαϊκά και εθνικά ταμεία που θα έκαναν επενδύσεις ανεξάρτητες από το φυσικό αέριο (βλέπε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας). Με βάση αυτό το κείμενο θεσμοποιήθηκαν πρακτικές, όπως η κοινή αγορά ενέργειας και η μείωση της κατανάλωσης με τελικό στόχο να πληγούν τα κράτη που εξάγουν αέριο. Και τέλος, με βάση αυτό το κείμενο γινόταν προσπάθεια τα ευρωπαϊκά κράτη να γίνουν ο οδηγός στην αλληλεξάρτηση τους με το ρωσικό κεφάλαιο.

Όμως, όσον αφορά το ρωσικό αέριο, τα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη κάνουν τους άσχετους. Όσο η μεταστροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αφηνόταν στις καλένδες, πολλά κράτη έκαναν διμερείς συμφωνίες προμήθειας αερίου. Ή ακόμη καλύτερα, έκαναν σχέδια για να φτιάξουν μπουριά που περνούσαν από τα εδάφη τους. Η κατοχή ενός μπουριού δεν έκανε τα κράτη εξαρτημένα, αντίθετα τα έβαζε να έχουν συμφέροντα που ξεκινούσαν από το σημείο που έμπαινε το αέριο μέχρι το σημείο που κατέληγε. Τέτοιο μπουρί πήγε να γίνει και στο ελληνικό κράτος (αγωγός Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολη σε συνεργασία με Ρωσία και Βουλγαρία), αλλά φάλιξε το 2010. Εν τέλει, τα ελληνικά συμφέροντα αρκέστηκαν στον αγωγό TAP και το αζέρικο αέριο.



Feeling radical στην τοποθεσία Προεδρικό Μέγαρο. Εδώ ο Καραμανλής με Πούτιν - νιάτο και τον πρωθυπουργό της Βουλγαρίας Στανίσεφ την ημέρα υπογραφής του αγωγού Μπουργκάς - Αλεξανδρούπολη.

Ας βάλουμε μια άνω τελεία για να δούμε τι διδάγματα μας αφήνει η παραπάνω περιληπτική εξιστόρηση: με πρώτη ύλη την ΕΚΑΧ είδαμε πως η μεταπολεμική ευρωπαϊκή στρατηγική για την ενέργεια, στήθηκε για να ορθοποδήσει η ευρωπαϊκή βιομηχανία και να διασφαλιστεί η πειθαρχηση της εργατικής τάξης. Δημιουργήθηκε πάνω στα συντρίμμια ενός πολέμου

που έδωσε μεταπολεμικά περιθώρια κέρδους στα ευρωπαϊκά αφεντικά και πέτυχε γιατί ήταν στοιχείο ενός νέου (ψυχρού) πολέμου που ξέσπαγε. Με την πετρελαϊκή κρίση είδαμε τις ενδο - δυτικές τριβές και τον εμπορικό πόλεμο, την αδυναμία εσωτερικής συνοχής των ευρωπαϊκών κρατών και τη στροφή σε άλλες πηγές ενέργειας. Με την περίοδο της πράσινης ανάπτυξης, είδαμε τον τρόπο που συνολικά τα ευρωπαϊκά κράτη έθεταν μπροστά την ανεξάρτηση από την εισαγόμενη ενέργεια και την αναβάθμιση της πολιτικής ισχύος τους απέναντι στις ΗΠΑ και τη Ρωσία, την ίδια στιγμή που άρχιζαν να οξύνουν και τον μεταξύ τους ανταγωνισμό. Όλα τα στοιχεία που παρουσιάζονται ως καινοφανή στη σημερινή “ενεργειακή κρίση”, ήταν εδώ από την αρχή της μεταπολεμικής Ευρώπης και χτίζονταν κομμάτι-κομμάτι.

Η Ευρώπη - Γκρέτα

Φτάνουμε στο σήμερα. Τα νούμερα κερδοφορίας των αφεντικών δε βγαίνουν. Οι τεχνητοί δασμοί (περιβαλλοντικοί φόροι) που έχουν επιβάλλει τα ευρωπαϊκά κράτη δεν μένουν αναπάντητοι. Οι ΗΠΑ στρέφονται κατά του παγκόσμιου καθεστώτος ελεύθερου εμπορίου που υποβαθμίζει την ευρωπαϊκή βιομηχανία. Τρόφιμα, αυτοκίνητα, χάλυβας και αλουμίνιο είναι μόνο μερικά από τα εμπορεύματα, στα οποία μπαίνουν δασμοί¹⁵.

Τα ευρωπαϊκά κράτη εντωμεταξύ αναβαθμίζουν ακόμη περισσότερο το σχέδιο ενεργειακής αυτάρκειας και σπασίματος εξάρτησης από τη Ρωσία:

- Δημιούργησαν τα χρηματιστήρια ηλεκτρικής ενέργειας, που έπρεπε να στηθούν σε κάθε κράτος - μέλος¹⁶. Με βάση αυτά θα καθοριζόταν μια ενιαία μηνιαία τιμή ρεύματος η οποία θα προέκυπτε από την ακριβότερη τιμή κάθε ημέρας, δηλαδή από την τιμή που πούλησε αυτός από τον οποίο εξαρτιόταν οι ανάγκες της ζήτησης. Έτσι θα εξασφαλιζόταν ότι όλοι οι παραγωγοί ενέργειας θα έχουν το κέρδος που υπολόγιζαν και οι περισσότεροι πολύ πάνω από αυτό, ας πούμε δεκαπλάσιο. Καβάτζωμα δηλαδή με δύο σφέλη. Πρώτον, να πριμοδοτούνται οι παραγωγοί των ΑΠΕ αφού στο τέλος πληρώνονταν πολύ πάνω από την τιμή που προσέφεραν την ενέργειά τους, στέλνοντας το μήνυμα και σε άλλα αφεντικά να χωθούν στον εν λόγω τομέα που θα βοηθήσει πολύ στην ανεξάρτηση από το (ρωσικό κυρίως) αέριο. Με τη φορολόγηση κερδών των εταιρειών παραγωγής ενέργειας, που έγινε σύνθημα στα χείλη αριστερών, ακροαριστερών και ακροακροαριστερών, τα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του ελληνικού συμπεριλαμβανομένου, παίρνουν πίσω μέρος των κερδών αφενός για να στηρίζουν την κατανάλωση αφετέρου για να το κατευθύνει καταλληλότερα σε «πράσινες» επενδύσεις, όπως γίνεται με το ελληνικό Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης¹⁷. Δεύτερον, επειδή τους είναι γνωστό ότι το αέριο είναι αδύνατο να εγκαταλειφθεί σύντομα, δίνεται η προστασία στα αφεντικά της μεταφοράς LNG και ηλεκτροπαραγωγής με αέριο, ώστε να μπορούν να προσελκύουν τα απαραίτητα για την εθνική ασφάλεια φορτία χωρίς να αγχώνονται για την τιμή. Συγκυριακά μόνο (!) τα αφεντικά αυτά είναι και οι στρατηγικοί επενδυτές της ενέργειας, τύπου Μυτιληναίος, δηλαδή οι μόνοι ικανοί να διαχειριστούν σοβαρές επενδύσεις στις ΑΠΕ. Τώρα πια, η στρατηγική που ακολουθούσαν οι ΗΠΑ το '73 για τις επενδύσεις στο πετρέλαιο, ήταν και στρατηγική των ευρωπαϊκών κρατών.
- Προχώρησαν τη διασύνδεση των δικτύων ενέργειας μεταξύ των κρατών, δηλαδή το να μπορούν να πουλάνε ενέργεια το ένα στο άλλο σε περίπτωση έλλειψης, χωρίς να τρέχουν με την πρώτη στραβή για ρωσικό αέριο. Επιπλέον να μπορούν να ρουφάνε υπεραξία από τα διπλανά κράτη μέσα από την συμμετοχή στα εκεί χρηματιστήρια ενέργει-

ας. Βέβαια, διασύνδεση σήμαινε και αλληλεξάρτηση άρα και εργαλείο εκβιασμού μεταξύ των “αλληλέγγυων” κρατών. Κάπως έτσι ο ελληνικός ΑΔΜΗΕ έφτιαξε καλώδια που συνδέουν το ελληνικό κράτος με το βουλγαρικό και το τροφοδοτούν με ενέργεια σε περίπτωση έλλειψης¹⁸.

- Απαγόρευσαν τις επενδύσεις σε έργα αερίου που δεν αφορούσαν την περιοχή εποπτείας τους¹⁹, δηλαδή έργα που μπορεί να υποστηρίζουν το βιομηχανικό κεφάλαιο παραγωγής αερίου κρατών όπως η Ρωσία.
- Αποφάσισαν πως η ανθεκτικότητα του δικτύου ενέργειας εξαρτάται από την αυστηρή ρύθμιση της κατανάλωσης, την πρόβλεψη και τον περιορισμό της αν χρειαστεί, πράγμα που σήμαινε ότι αν η έλλειψη θα γινόταν γενική θα κάθονταν κάτω και θα συνεννοούνταν ώστε να περιορίσουν συντονισμένα την εγχώρια κατανάλωση τους²⁰. Μια τέτοια περίπτωση θα ήταν αν προμηθεύονταν συνειδητά λιγότερο αέριο από το ρωσικό κράτος, όπου η ρύθμιση της κατανάλωσης θα λειτουργούσε ως μηχανισμός άμυνας.
- Απαγόρευσαν τη σύνταξη μακροπρόθεσμων συμβολαίων παράδοσης αερίου που να ξεπερνούν σε διάρκεια το 2049. Σταδιακά τα κράτη άρχισαν να κάνουν συμβάσεις 5 ετών ή λιγότερο, επειδή δεν μπορούν να δεσμεύονται για την αγορά αερίου που - αν επιτύχουν τους στόχους απεξάρτησης - δεν θα χρειάζονται²¹. Έτσι σύντομα θα μπορούσε το ρωσικό κράτος να βρεθεί να πουλάει λιγότερο αέριο στους ευρωπαϊκούς πελάτες του, δυσκολεύοντας τις επενδύσεις σε έργα έντασης κεφαλαίου στην ρωσική βιομηχανία²².
- Επέβαλαν φόρους στο εμπόριο με χώρες που δεν πληρούν τα νέα πράσινα κριτήριά τους²³. Επομένως το σχέδιο ενεργειακής μετάβασης θα υποστηριζόταν (κυρίως) από τα κέρδη του αμερικανικού και του κινεζικού κεφαλαίου.

Ήταν ο ρωσο - ουκρανικός πόλεμος η αφετηρία για τις τρελές τιμές της ενέργειας; Μπα, μας λέει η ιστορία της μεταπολεμικής Ευρώπης και επιλογές των κρατών της. Ούτε Πούτιν, ούτε Ουκρανίες, ούτε ΝΑΤΟ, ούτε βαρυχειμωνιές. Από τη μία, οι κομμένοι μας μισθοί και οι φορτωμένοι λογαριασμοί στηρίζουν το κάθε ευρωπαϊκό κράτος χωριστά ενάντια στους ανταγωνιστές του. Από την άλλη, οι δασμοί στα εισαγόμενα “ρυπογόνα” εμπορεύματα προστατεύουν την εσωτερική τους αγορά από έξωθεν ανταγωνιστές. Ό,τι επακολούθησε ήταν απλά το σημείο κλιμάκωσης στο διακρατικό πόλεμο που βρίσκεται σε εξέλιξη εδώ και μια εικοσαετία στη Μέση Ανατολή, τον Καύκασο, τα Βαλκάνια, τα κέντρα των πόλεων.

Η χειραφέτηση από την τεράστια εισαγόμενη ενέργεια ήταν ο μόνος τρόπος να εξυπηρετηθούν τα μακροπρόθεσμα γεωπολιτικά συμφέροντα των ευρωπαϊκών αφεντικών και να διασφαλιστεί η συμμετοχή τους στον πόλεμο. Αυτή η στρατηγική έχει δίπλα της μια αντιπαράθεση που διεξάγεται μέσα στους κόλπους της Ευρώπης. Κανένα κράτος δεν θέλει να παραχωρήσει εκατοστό των συμφερόντων του υπέρ των άλλων. Για παράδειγμα, το γερμανικό κράτος με το χαμηλό χρέος και την τεράστια βιομηχανική παραγωγή, έριξε 200 δισ. ευρώ προκειμένου να υποστηρίξει την οικονομία του²⁴. Από την άλλη τα κράτη που δεν έχουν τα δημοσιονομικά περιθώρια (κάτι μας έμαθε στην ορολογία η κρίση του 2010) απαιτούν ευρωπαϊκές λύσεις για τη στήριξη των δικών τους αφεντικών, γιατί λένε πως αυτό είναι αθέμιτος ανταγωνισμός. Μπάχαλο...

Εντωμεταξύ, το ελληνικό κράτος στήνει τη δική του στρατηγική:

- Φτιάχνει δεξαμενές αερίου και γίνεται εξαγωγέας ενέργειας στα Βαλκάνια²⁵, ελέγχει δηλαδή τη ροή και διαθεσιμότητα ενέργειας σε κράτη όπως η Μακεδονία.
- Μαζεύει φόρους από εμάς για να χρηματοδοτεί επιλεκτι-

κά κλάδους, ενώ κρατά τους μισθούς μας στο μισό για να πλουτίζουν τα αφεντικά από τη φτηνή εργασία,

- Επεκτείνει το δίκτυο παροχής ηλεκτρικής ενέργειας των (ελληνικότατων) μονοπωλών ΔΕΔΔΗΕ ΑΔΜΗΕ. Έτσι ελέγχεται άμεσα το πότε και πως θα κόβεται το ρεύμα, δηλαδή το πως θα ζει στις “ενεργειακές κρίσεις” η εργατική τάξη από τη Θεσσαλονίκη μέχρι τα “ευαίσθητα” νησιά δίπλα στην Τουρκία,
- Προστατεύει του εφοπλιστές του που πλουτίζουν από το εμπόριο ρωσικού πετρελαίου²⁶ και από την προμήθεια αερίου του Κατάρ στη Γερμανία²⁷, και κυρίως
- Μαζεύει τα λεφτά και παίρνει όπλα (αχρείαστα να ‘ναι).

Το πραγματικό ζήτημα που θα αντιμετωπίσουμε - ως τάξη - τα επόμενα χρόνια, είναι ότι το ελληνικό κράτος μας προετοιμάζει για τη συμμετοχή μας στον εξελισσόμενο παγκόσμιο πόλεμο, βρίσκοντας τον τρόπο να μας απευθύνεται καταλλήλως. Γι’ αυτό και οι αριστεροί φίλοι του κράτους έχουν με τα μούτρα στις αναβιώσεις των παλιών αιτημάτων των 70s (δίκαιη ανάπτυξη, φορολογίες των, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας). Όμως η αφόρητη αισιοδοξία δεν αναλογεί στις σημερινές συνθήκες. Οι φιλοδοξίες του ελληνικού κράτους του 2022 δεν είναι ίδιες με αυτές του 1970. Είναι πολύ χειρότερες.

1. International Monetary Fund, 2019 in Review: The Global Economy Explained in 5 Charts, 18/12/2019.

2. Καθημερινή, Το υψηλό τίμημα του εμπορικού πολέμου, 22/09/2019.

3. Marx, K., (2013), Το Κεφάλαιο, Κριτική της Πολιτικής Οικονομίας, τόμος Γ', Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα, σελ. 320.

4. Antifa Selanik, (2021), Οι τιμές, ο (εμπορικός) πόλεμος και τα “φυσικά φαινόμενα” που θα μας επισκέπτονται.

5. Kissinger, H., (1995), Διπλωματία, Λιβάνης, Αθήνα, σελ. 506.

6. Διακήρυξη Σουμάν - Μάιος 1950, μπορείτε να την βρείτε ολόκληρη μεταφρασμένη στο site της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

7. Καθημερινή, Το σχέδιο Σουμάν, 25/11/2012.

8. Foreign Affairs (ελληνική έκδοση), Το νέο γερμανικό ζήτημα, 04/04/2019.

9. Yergin, D., (1988), Energy security in the 1990s, Foreign Affairs, vol. 67, no. 1, σελ. 110-132.

10. Lieber, R. J., (1979), Europe and America in the World Energy Crisis, International Affairs, (Royal Institute of International Affairs 1944-), vol.55, no.4, σελ. 531-545.

11. Robert J. Lieber (1979). Europe and America in the World Energy Crisis. International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944), 55(4), 531-545

12. Οδηγία του Συμβουλίου της 24ης Ιουλίου 1973 περί μέτρων προορισμένων να αμβλύνουν τις επιπτώσεις των δυσχερειών εφοδιασμού με πετρέλαιο και προϊόντα πετρελαίου (73/238/ΕΟΚ).

13. Καθημερινή, 49 χρόνια πριν στην «Κ» 9.VII.1963, 08/07/2012.

14. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πράσινο βιβλίο - Ευρωπαϊκή στρατηγική για αειφόρο, ανταγωνιστική και ασφαλή ενέργεια (SEC(2006) 317)/ COM/2006/0105).

15. Foreign Affairs (ελληνική έκδοση), Το νέο γερμανικό ζήτημα, 04/04/2019.

16. Κανονισμός 2019/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

17. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, REPowerEU: Κοινή ευρωπαϊκή δράση για πιο προσιτή οικονομικά, εξασφαλισμένη και βιώσιμη ενέργεια (COM(2022) 108 final), 08/03/2022.

18. Μπορείτε να δείτε στο site του ΑΔΜΗΕ την ανακοίνωση “Διασύνδεση Ελλάδας - Βουλγαρίας”.

19. Reuters, European Investment Bank to cease funding fossil fuel projects by end-2021, 14/11/2019.

20. Κανονισμός (ΕΕ) 2019/941 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με την ετοιμότητα αντιμετώπισης κινδύνων στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και με την κατάργηση της οδηγίας 2005/89/ΕΚ.

21. Natural Gas Intelligence, European Commission moves to ban long - term natural gas contracts after 2049, 20/12/2021.

22. S&P global, Russian oil exports up 12% in 2022 as demand persists, 17/06/2022.

23. Καθημερινή, Κλυδωνίζεται εκ νέου η διεθνής οικονομία, 17/01/2020.

24. Οικονομικός Ταχυδρόμος, Ενεργειακή κρίση: το σχέδιο της Γερμανίας θα πλήξει τα ομόλογα της ευρωζώνης, 10/07/2022.

25. Capital, Ελλάδα: ρεκόρ παραγωγής “πράσινης” ενέργειας και εξαγωγές, 2/10/2022.

26. Foreign Policy, How greek companies and ghost ships are helping Russia, 23/11/2022.

27. Καθημερινή (αγγλική έκδοση), Germany signs deal with greek shipper in bid to reduce reliance on russian gas, 13/5/2022.